

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XIII.

SOMBOR, 2010.

BROJ 1 (49)

Čuvari vrijedne tradicije svog naroda

- aktivistkinje na izradi božićnjaka -

Svoj umjetnički talenat ove vrijedne žene ispoljavaju
na sebi specifičan način, a u duhu naše narodne tradicije

Svečano obilježena 73. obljetnica djelovanja našega Društva

DOSLJEDNI ČUVARI TRADICIJE SVOJIH PREDAKA

Kao i ranijih godina tako je i ovoga puta HKUD „Vladimir Nazor“ svečano obilježio godišnjicu svojega postojanja i djelovanja. Ovoga puta to je bilo u subotu, 5. prosinca 2009. godine. Otvarajući skup predsjednik Društva gosp. Šima Raič je tom prigodom, u ime Uprave i u osobno ime, pozdravio poštovane prijatelje, drage goste i naočno članstvo, te posebno naveo: generalnu konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske

u Subotici gospodu Ljerku Alajbeg, gradonačelnika Grada Sombora Nemanju Delića, predsjednika HNV-a Branka Horvata, voditelja područnog ureda HMI u Vukovaru Silvija Jergovića, dopredsjednika DSHV-a Đorđa Čovića, ravnatelja NIU „Hrvatska riječ“ Ivana Karana, te predstavnike kulturno-umjetničkih društava i udruga građana.

Uz pozdravne riječi nazočnima, Predsjednik se u kratkim crtama osvrnuo

i na povijest Društva, te na njegove aktivnosti vezane kako za ranija razdoblja tako i danas. Naveo je i osnovne uvjete koji su vladali u zamlji i u ovoj sredini u određeno vrijeme ističući „Tijekom 73 godine aktivnog djelovanja i postojanja naše je Društvo mijenjalo prostorije u kojima je djelovalo, mijenjalo je ime, ali nikada programsku orijentaciju i osnovno opredjeljenje: njegovanje kulture i tradicije Hrvatskog naroda ovoga kraja – Bunjevaca i Šokaca“. Potom je naglasio da je „trebalo puno truda, hrabrosti, energije i strpljenja da ideju, koja se rodila 1935. godine, pretvori u zbilju i formira udruhu u kojoj će Hrvati moći ostvariti svoje kulturološke težnje i društvene interese“, a potom dodao „Od momenta osnutka, 06. prosinca 1936. godine, pa do današnjeg dana, zajednički smo prošli mnoga burna, ratna vremena, promjene državnog uređenja, vlasti, mijenjao se, često, i odnos prema našoj udruzi, a i sami smo, kadkad, zavedeni kolektivizmom, odustajali od nekih ideja ili se priklanjali općoj svijesti. No, najbolji dokaz da smo sve prebrodili jeste upravo današnja proslava, našeg i vašeg Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“.

Nakon ovoga, Predsjednik je naveo da su tijekom 2009. godine, u cilju uspješnog djelovanja, Društvu finansijsku pomoć

pružili: Generalni konzulat RH u Subotici, Ministarstvo kulture Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, Skupština grada Sombora, Vukovarsko-Srijemska županija iz RH, DSHV, Regionalna gospodarska komora Sombor, Kulturni centar „Laza Kostić“ Sombor, „Total“ Sombor, te članovi našeg Društva Žiga Fratrić i Šima Hornjak.

Za uložene napore i vrijedan doprinos radu Društva, Predsjednik je uručio Zahvalnice 22-ci članova ove Udruge.

Po već ustaljenoj praksi, na ovakvim tromjesečnim skupovima vrši se i promocija društvenog glasila „Miroljuba“. Glavni i odgovorni urednik lista mr. Matija Danić, i ovoga je puta, na sebi svojstven način, to i obavio. Izlažući u kratkim crtama osnovne sadržaje glasila, istakao je da isti oslikava ukupnu aktivnost Društva, te da predstavlja realan i značajan dokument o našoj aktivnosti u navedenom razdoblju.

Kulturno-umjetnički program

Nakon ovoga uslijedio je kulturno-umjetnički dio programa. Taj lijepo osmišljen, bogat i šarolik dio večeri u kome su sudjelovali članovi većine naših sekcija scenski je složila voditeljica Dramsko-recitatorske sekcije Marija Šeremešić, a najavljujvale, nama već dobro znane voditeljice Dejana Jakšić i Bojana Jozić.

Članovi folklor, pod vodstvom Šime Beretića, nastupili su u dvije skupine. Mlađi sastav je izveo više narodnih igara iz posavine, a mješovita skupina niz bunjevačkih igara. Pored ovoga, sastav u kome su pretežito iskusniji plesači, dočarala je i kazališno-plesni odlomak bunjevačkih sva-

tova „Dolazak po mladu“. Podrazumijeva se da bez odgovarajuće pratnje tamburaškog sastava ove se izvedbe ne mogu ni zamisliti.

Članovi Literarne sekcije Marica Mikrut, Zlatko Gorjanac, Vinko Janković i Antun Kovač predstavili su se svojim novim, za ovu prigodu dobro odabranim autorskim sastavima.

Mlađi, ali već dobro uhodani recitatori: Emina Firanj, Lea Jevtić, Miloš Jevtić i Dejana Jakšić i ovoga su puta odabrane sastave veoma lijepo prezentirali.

Pjevačka skupina, koju vodi Vesna Čuvardić, sa već svima nama znanim standardnim ali lijepim i prigodno odabranim sadržajima uvijek zna razveseliti nazočno slušateljstvo.

Dramska sekcija, kojom rukovodi Marija

Šeremešić, nastupila je sa dva kraća prikaza. Izvedeni su skečevi „Dugme“ po Branislavu Nušiću, a potom i „Alapače“ autorice M. Šeremešić. I jedna i druga jednočinka na svoj su način nasmijale nazočno gledateljstvo, te pobrale buran aplauz. Članica našeg Društva mlada Lea Jevtić ovoga je puta sa skupinom svojih koleginja kroz „Skriveni ples“ unela novinu u sadržaje ovevečernjeg programa.

Nakon ovako sadržajnog i za ovu prigodu dobro sačinjenog programa, članstvo je, sa svojim dragim gostima i sa „Miroljubom“ u rukama, krenulo put svojih domova.

Za sudionike programa i drage nam zvaničnike priredena je prigodna večera, nakon koje su, uz muziku i pjesmu, vođeni i korisni prijateljski razgovori.

Matija Danić

BOŽIĆNE RADOSTI I VESELJA

U predbožićno vrijeme, u vrijeme Došašća, u našem narodu postoje u posebni obiteljski blagdani, a to su Materice i Oci (Očevi). Materice se slave treće, a Očevi (Oci) četvrte nedjelje Došašća. To tradicionalno i specifično slavlje bunjevačkih Hrvata posvećeno je dragim roditeljima, slavi se unutar obitelji, svetkuje u crkvama a obilježavaju ga i naše kulturno-umjetničke udruge.

Tijekom navedenih nedjelja Došašće i u našim crkvama svećenici dio svojih pridika posvećuju ovim svetkovinama, a djeca prigodnim recitacijama odaju zahvalnost svojim dragim roditeljima na pažnji i dobroti koju od njih dobijaju. Pa, i dio božićnog koncerta HKUD „Vladimir Nazor“ bio je posvećen ovoj vrijednoj, te pomalo, i specifičnoj svetkovini našeg naroda. U našem Domu ovo je slavlje održano 20. XII 2009. godine.

IZLOŽBA BOŽIĆNJAKA

Po već ustaljenoj praksi, u sklopu predbožićnog slavlja i božićnog koncerta, žene našeg Društva i ovoga su puta organizirale izložbu božićnih kolača ili božićnjaka. Uz uobičajne pozdrave, izložbu je otvorila pročelnica grupe ovih vrednih žena Jolika Raič. Ovog puta svoje lijepo

oblikovane i estetski prikladno ukrašene božićne kolače izložilo je 14 žena našeg Doma, kojima se pridružilo i 6 njihovih suradnica iz Svetozara Miletića na čelu sa Marijom Bagi. Svim sudionicama, ove već tradicionalne manifestacije, uručene su prigodne Zahvalnice.

Uz sve komplimente za sudjelovanje na izložbi i oblikovanju modela, ipak navo-

dimo da su ovogodišnji izlošci nešto skromniji u odnosu na prošlogodišnje.

BOŽIĆNI KONCERT

Ovaj već tradicionalni Božićni koncert privukao je brojno članstvo i drage nam goste u želji da zajedno podjele radosti

predbožićnog blagdana. Velika je dvorana društvenog doma bila dupke puna, te se sa nestrpljenjem očekivao početak ove prigodne manifestacije.

Skup je otvorila tajnica Društva Klara Šolaja-Karas, te nas svojim prikladnim nastupom i recitovanjem dva kraća pjesnička sastava svoje preminule prijateljice uvela u ovo vrijedno predbožićno slavlje, svima poželjela sretan i blagoslovljen Božić uspešnu nastojeću 2010. godinu. Uz to, u ime i ispred Društva, zahvalila je i svim donatorima koji su svojim priložima omogućili da se održi ovo svečano i prigodno slavlje. Nazočne je pozdravio i predsjednik Društva gosp. Šima Raič,

čestitajući prigodan dan Očeva kao i predstojeće Materice, te božićne i novogodišnje blagdane, istovremeno odajući i priznanje svim izvođačima ovovečernjeg programa.

Voditelji programa bili su Bojana Jozić i Darko Lovrić, a organizatori: Rozmari Mik, vesna Čuvardić i Emil Antunić, koji je istovremeno i realizator zajedničkih ideja.

Tijekom programa smjenjivali su se pjevači i pjevačke skupine, muzička pranja i recitatori, a sadržaji skladno ukomponirani u jedinstvenu logičku cjelinu koja nas je lagano uvodila u predstojeće božićno slavlje i nastupaju-

će blagdane.

Sudionici programa bili su: Zlatko i Anđelka Gorjanac, obitelj Antunić, Mali sastav župe Presvetog Trojstva „Zbor anđela“ sa svojim prijateljima iz Bačkog Brega, Dalibor Beretić i sestre Dubravka i Daliborka Malenić iz Karmelićanske crkve, Ivica Šomodvarac iz crkve Svetog Križa, Josip Marić, te članovi HKUD „Vladimir Nazor“. Sudionici programa se razlikuju i po uzrastu – počev od onih u ozbiljnim-zrelim godinama, pa do onog 7,5 godišnjeg dječaka Luke Lučića, učenika prvog razreda osnovne škole, koji nam se predstavio prigodnim stihovima „Ponočka u mojem selu“.

Gledano u cijelosti, program je bio bogat, raznovrstan, sadržajno vezan za blagdan Božića, te posvećen slavlju Isusova rođenja. Od dvadesetak pjesama što su ih otpjevali izvođači navešćemo samo neke: Ave Maria, Tiha noć, Bijeli Božić, Oj pastiri, Sklopi blage očice, te na koncu, skupa svi sudionici i nazočno gledateljstvo „RADUJTE SE NARODI“.

NEKA MIR I DOBRO UDU U VAŠA SRCA I DOMOVE!

Matija Danić

POKLADSKA PISMA

Poklade su divni običaji
Kratko traju, al se dugo pamte.
Sila, prela i krasne sedeljke
Mulatuju momci i divojke.

Ta prela su tradicija naša,
Sakupi se mladež sa salaša.
Dođe bečar iz sela i grada
Jer prela su pokladska parada.

Gude gajde, tambure se čuju
Momci poje, cure podvikuju.
Pisme, šale, naizmence traju,
Dosetke se zgodne prepričaju.

Sve to traje do prid čistu sridu
„zakopaše“ begeš da svi vidu.
I on tada pristaje da svira
Do Uskrsa ne smi da se dira.

Zato volim prela i sedeljke
Volim zgodne šale i dosetke,
Lipe nošnje naših mladih cura,
Zvuke gajdi i dobrih tambura.

18. 01. 2009. Vinko Janković

DRAMSKI STVARAOCI IZ HVARA U SOMBORU

Već dobro afirmirano Hvarsko pučko kazalište sa otoka Hvara u Republici Hrvatskoj tijekom mjeseca studenoga 2009. godine gostovalo je u više mjesta ovog Podunavskog prostora. Sa svojim dramskim stvaralaštvom nastupali su u: Beogradu, Zemunu, Petrovaradinu, Zrenjaninu (dva dana), kod nas u Somboru, te Starom Žedniku i Subotici (dva dana) a potom i u Vukovaru. Hvarsko pučko kazalište, okupivši hvarske studente u Zagrebu, prvi put se javlja u sezoni 1969/70. godine. Ono je potom niz godina djelovalo u sklopu jednog drugog kazališta, da bi se 1991. godine ponovo osamostalilo. Članovi ovog kazališta nastupali su na brojnim festivalima hrvatskih kazališnih amatera i pri tome pobrali brojna priznanja, a predstave su im dobile najvišu ocjenu. Kako je istaknuto u njihovom prikazu „Kazalište njeguje pučki izričaj koji izranja iz bogate baštine hvarskog književnog kruga renesansnog doba“. Članovi skupine su raznih profesija i uzrasta ali pri nastupima svi izgovaraju stihove na arhaičnom hvarskom jeziku. Matična kuća Hvarskog pučkog kazališta jedna je od najstarijih komunaknih kazališta u Evropi, sagrađena je davne 1612.g. koja se sada obnavlja.

Kao i u drugim mjestima, tako su članovi ove amaterske skupine i u Somboru nastupali sa dvije predstave. Izveli su „Prikazanje života svetoga Lovrinca Mučenika“, djelo nepoznatog autora, a potom „Ribanje i ribarsko prigovaranje“ Petra Hektorovića. Obe su izvedene 25. studenog 2009.godine. Prva u 17 sati u crkvi Presvetog Trojstva, a druga u 20 sati u Hrvatskom domu.

Prikazanje života svetoga Lovrinca Mučenika

Ovaj kazališni komad, u dramaturškoj obradi i režiji Marina Carića, kod nas je izveden u crkvi Presvetog Trojstva. Zapis predstave datira u 15. stoleću, a pouzdano se zna da tradicija igranja ovog prikaza

seže još u 14, pa možda i u 13. stoleće. Poznato je da su u crkvama već stolicima postojale crkvene udruge ili bratovštine laika koje okupljaju vjernike s ciljem što većeg uključivanja u vjerski život, što se naglašava i u ovom komadu.

Glumci, pripadnici određene bratovštine, ovdje su obučeni u svoje crne, odnosno bjele odore. Rimljani (Crni bratimi) slave svoje poganske bogove i progone kršćane (Bjeli bratimi), a kršćani uprkos životnoj opasnosti ispovjedaju svoju vjeru privlačeći

sve više pogana u svoju zajednicu. Lovrinac će prvo odoljevati napastima svojih neprijatelja, pa i samog Belzebuba (đavola, satana, zlog duha), a potom će umrijeti na lomači u slavu svog Boga. Anđeli ga uzdižu u rajsku slavu, čime se i završava predstava.

Skupina ovih vrijednih i specifičnih kazališnih amatera uspjela je dočarati ambijent u kome se zbiva ova drama, tragičnost događaja, korišćene rekvizite, posebno kostime, uporabu starih hvarskih riječi i izraza te specifičnosti tamošnje jezičke konstrukcije.

Tijekom minulih četrdesetak godina ova je predstava izvedena oko 200 puta.

Ribanje i ribarsko prigovaranje

Druga kazališna predstava što su je izveli naši dragi gosti sa Hvara, članovi Hvarskog pučkog kazališta je djelo Petra Hektorovića „Ribanje i ribarsko prigovaranje“.

Pjesnik Petar Hektorović (1487 – 1572) rođen je vjerojatno u gradu Hvaru, a umro u obližnjem Starigradu na istom dalmatinskom otoku. Uz čuvenog književnika Hanibala Lucića (1485 – 1553) Petar Hektorović je najstariji pisac hvarskog kruga. Posebno je poznat kao tvorac i

zapisničar narodnih pjesama. „Ribanje i ribarsko prigovaranje“ njegovo je najvažnije djelo. Ribanje je samo po vanjskom okviru ribarska priča. „Ono je zapravo izvorni idilični spjev u kome Hektorović opisuje trodnevni izlet do Brača i Šolte, ribanje i razgovore s ribarima...“.

Hektorovićevo „Ribanje“ zbilo se u siječnju 1556. godine, a četiri i pol stoljeća docnije, 1991. u rodnom je Hvaru redatelj Marin Carić okupio svojom amatersku družinu i prvo svoje „Ribanje“ uprizorio u konobi (u skladišnom prostoru u kome se drže potrebne ribarske alatke). A kako je slikovito naveo Jakša Fijamengo (u listu Slobodna Dalmacija) „Tu, u toj konobi, počinje cijela priča o jednoj plovidbi koja više nije samo trodnevni pjesnikov izlet brodom do Šolte i natrag, nego i plovidba kroz stoljeća, kroz naslage baštine koja se rađala i u jeziku i u drugim ribarskim običajima, odlazila u moreplovstva upravo iz ovakvih konoba i tu se na kraju puta, odlagala do novih putovanja“.

Svojim govorom, mentalitetom, izgledom i pokretima, glumci ovog kazališta kao ribari, dočarali su nam ugođaj mora – njegovu ljepotu, valove, boju, zvuke, miris, kao i tugu ali i radost. Inače, radnja se odvija u tijesnoj konobi, prepunoj ribarskih alatki, gdje sve miriše na ribu i vino. Dodajmo svemu da plovidba u ovoj priči traje tri dana, da brodovlasnika igraju glumci – svaki dan drugi, kao što i ribare svakoga dana predstavljaju drugi likovi. Stota izvedba ovog komada održana je u gradu Hvaru 03. 10. 2008.godine.

Izuzetno nam je drago što su u našoj sredini boravili članovi ove afirmirane pučke kazališne skupine sa nama, relativno, dalekog Hvara, te što su nam izveli ova dva, sadržajno različita stara djela i to na njihovom izvornom hvarskom govoru. U tom arhaičnom, a nama ipak dalekom i manje poznatom jeziku, mnoge riječi su nam nepoznate ili nedovoljno poznate, a i rječnički sklop nam je pomalo neobičan. No, to je jezik koji je tamo korišćen još prije pet ili šest vijekova, a koji je vremenom mijenjan i dobio današnju formu. Pa, i naš materinski jezik oduvijek nije u cijelosti bio kao sadašnji. Tijekom minulih tristotine i više godina i on se postupno mijenjao te, pod utjecajem drugih naroda i društvenog napredka, dograđivao, a dograđuje se i sada. Mi, nažalost, tih starih i tako vrijednih zapisa nemamo.

Matija Danić

Repriza

KAZALIŠNE KOMEDIJE „OPORUKA“

Premijerno izvedena „OPORUKA“ u listopadu, u prosincu 3. XII je ponovo napunila dvoranu našeg Društva. U broju 4. „Miroljub“-a o ovoj izuzetno dobroj komediji pisao je profesor Đanić, a ja bih samo ponešto dodao. Odlična glumačka ekipa društva, u režiji Marije Šeremešić, oduševila je gledate-

Matiša. Nabrojao je desetak više ili manje rodbinskih i kojekakvih veza, da bi stigao do pokojnika. Namera svih je bila prigrabiti što veći deo imetka pokojnika i tu se na lažima i prevarama nije štedilo. Nakon čitanja oporuke razočaranje je bilo veliko. Pokojnik ništa nije ostavio ovima koji su to očeki-

vali. Složili su se da krivotvore oporuku, a Gracijan, kojeg nisu smatrali mnogo pametnim, trebalo je da zameni pokojnika i odvjetniku diktira novu oporuku. Svi su pokušali nagovoriti Gracijana u svoju korist, ali je ovaj bio pametniji od svih, uzeo sebi imetak.

Komedija je imala mnogo zapleta i raspleta, puno duhovitog, komičnog. Svi su glumci bili više od amaterskog, nivo pravog pučkog kazališta. Ako bi se neka uloga posebno istakla, to je uloga Klare, čiji je svaki pokret, glas, izraz lica izazivao smeh u dvorani.

Smeha i aplauza bilo je mnogo, publika oduševljena, pravi hepiend.

Oporuka ima i svoju poruku. Čovek se najviše smeje svojim slabostima, a ovde ih ima dosta. Počev od laži i prevara pa do bezobzirne halapljivosti, a vrag je uvek prisutan.

Janoš Raduka

lje. Uloge su tumačili: Sofija Vuković i Elizabeta Nemoda – narod, Dijana Jakšić – vrag, Zvonimir Lukač – Kuzma, Jolika Raič – Margita, Klara Oberman – Klara, Agneza Šeremešić – Tinka, Miloš Jevtić – Matiša, Ivica Pekanović – Gracijan, Bojana Jozić – odvjetnica, Vilma i Bojan Jozić – Vatroslav. U početku bijaše narod, a tamo gde ima naroda, ima i vraga. Ovaj put pojavio se lično, i vrlo simpatično, što je dala naslutiti da će se nešto vragolasto dogoditi. Iznenada je preminuo Vatroslav. Plač je trajao vrlo kratko. Krenula je pretraga za oporukom. Broj naslednika brzo se povećao. Srodstvo se dokazivalo preko više kolena, a najdalje je otišao bivši policajac

GOSTOVANJE U DREŽNIKU

Malo mjesto Drežnik u općini Rešetari, u Republici Hrvatskoj, bilo je domaćin našem Društvu, koje je tom prigodom prikazalo kazališnu komediju „Oporuka“ od G. Puccinija u adaptaciji I. Janjića, a u režiji Marije Šeremešić.

Dana 12. prosinaca po dolasku u Rešetare i toplog prijema od domaćina Kulturno literarnog društva „Rešetari“ na čelu

sa predsjednikom Ivanom De Vilom, krenulo se u obližnje manje mjesto Drežnik gdje je prikazan gore pomenuti kazališni komad.

Od samog početka pa sve do kraja predstave, publika je smijehom i pljeskom pozdravljala izvođače, da bi na kraju burnim i dugim aplauzom dala do znanja da im se prikazana kazališna predstava u cijelosti dopala. Domaćini su, uz mnogo lijepih riječi, zahvalili gostima na divno provedenoj večeri.

Druženje se nastavilo uz večeru i obostranu želju da se što prije vide u našem lijepom Somboru.

Zvonimir Lukač

Humanitarni koncert za zajednicu „Hosana“

„**B**ijah u nevolji – pružite mi ruku“, naziv je humanitarnog koncerta održanog na blagdan Krista Kralja – 22. studenog u crkvi Svetog Križa u Somboru, upriličenog kao jedna vrsta pomoći ovisnicima u Zajednici „Hosana“ u Starom Žedniku. Velečasni dr. Marinko Stantić je osnivač zajednice „Hosana“ u Starom Žedniku i on je bio taj koji je smatrao da je potrebno ovima mladima pomoći, a pošto se danas, skoro ništa, na ovom svijetu ne može

uraditi bez novca, velečasni Marinko je, po drugi put, organizovao ovaj koncert. Crkva je bila puna i prikupilo se dosta novaca, jer svi se plaše ove kuge, pa su onda voljni i donirati.

U programu su učestvovali: djeca iz osnovne škole „Matko Vuković“ iz Subotice sa svojom učiteljicom Anom Čavrgov, ženska pjevačka skupina KUDH „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora te članovi recitatorske sekcije i mješovita pjevačka grupa HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora.

Najdirljiviji dio koncerta, koji je izmamio i po koju suzu, bilo je svedočenje mladog štitičenika zajednice Mirze Huma iz Mostara koji je na putu izlječenja i majke ovisnika iz Subotice Gordane Pejinović. Koncert je završen pjesmom „Dajmo hvalu Gospodu“, koja je, na neki način, zahvala Gospodinu za one koji su na putu izlječenja a takođe i za dobrotvore, ovog, i mnoštvo drugih dobrotvornih koncerata, koju su svi u crkvi složno pjevali.

Antun Kovač

Obnovljen križ u salašima Gradina

O Gradina salašima, jednom od najstarijih ljudskih staništa u okolini Sombora, pisano je i u ovom našem glasilu i to u broju 3/2009. istog glasila, a drugom prigodom, navedeni su osnovni biografski podaci o zaslužnom članu našega Društva gosp. Šimi Gertneru, koji je, uz ostalo, 2009. godine sa svojom porodicom obnovio jedan od ta dva križa i to onaj što ga je podigao njegov pradjed Josip Zetović sa svojom supru-

gom Đulom rođ. Firanj davne 1917. godine u neposrednoj blizini svoga salaša. Na ovom obiteljskom imanju i sada se nalaze stambene zgrade i poljoprivredno gospodarstvo obitelji Šime Gertnera.

Vrijedi navesti i interesantnost da je tekst, iako ispisan na ovom križu još u vrijeme Austro-Ugarske monarhije, istodobno složen na dva pisma – latinici i ćirilici.

Želja nam je da vjernici Gradina salaša smognu snage te da i onaj nešto stariji križ, podignut 1909. godine uz stari Sivački put, a u blizini salaša Šime Hornjaka i Ilije Matarića – Šanjike, što prije obnove, te da ga na taj način očuvaju od daljeg raspada. Ovaj križ, kao takav, dobro je očuvan ali je na njemu tijelo Gospodnje (Corpus Domini) u cijelosti izlomljeno.

Matija Đanić

ŠOKAČKO VEČE U SONTI

Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata „Šokadija“ iz Sonte održala je 21. studenog 2009. godine svoju već tradicionalnu manifestaciju „Šokačko veče“, ovoga puta osmo po redu. Pred blizu 400 gledatelja i uzvanika svoje su umijeće pokazali domaćini sa svojim prijateljima i suradnicima – tamburaškim sastavom „Tandora“ iz Sonte, te članovima HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice i KUD-a „Ivan Kapistran Adamović“ iz Čepina u Republici Hrvatskoj.

Drage goste pozdravio je predsjednik KPZH „Šokadija“ prof. Zvonko Tadijan, a potom i gen. Konzulica RH u Subotici

Ljerka Alajbeg. Među zvaničnicima bili su još predsjednik općine Apatin dr. Živorad Smiljanić, voditelj vukovarskog ureda Hrvatske matice iseljenika Silvije Jergović, član IO HNV-a zadužen za kulturu Željko Pakledinac, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata prof. Tomislav Žigmanov, član Gradskog vijeća Sombora Mata Matarić, direktor NIU „Hrvatska riječ“ Ivan Karan, te brojni predstavnici institucija kulture iz Vojvodine i Hrvatske.

Uz programske sadržaje vezane za nastupe tamburaša, pjevača i plesača, vršen je i izbor pjesme s natječaja za izbor najljepše

neobjavljene pjesme pisane neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom.

Prvonagrađena pjesma s ovog natječaja „Šokačka vila“ pripala je Marici Mukrut, članici našega Društva, inače rodod iz Sonte, drugonagrađena „Vrijeme“ Zlatku Gorjancu, takođe članu našega Društva, rodod iz Bačkog Brega, a trećenagrađena „Dok sam kadar“ Josipu Dumendžiću Meštru iz Bođana.

Eto, prošlo je još jedno veče za pamćenje u kojoj su Sončani uživali „u lipoj pismi, igri i lipoj riči koja miluje i dušu i srce“.

Marica Mikrut

Božićni koncert u Beregu

UBačkom Bregu, u crkvi Svetog Mihovila, 19.12.2009. godine održan je veliki Božićni koncert. Koncert se održava po drugi put, a organizovali su ga Udruga građana Hrvata – Šokaca „Ante Jakšić“ iz Bačkog Brega uz saradnju sa Župnim uredom u Bačkom Bregu.

Na koncertu su prigodne božićne pesme i kompozicije izvodili horovi i vokalno instrumentalni sastavi iz Vojvodine i iz Hrvatske. Učesnici su bili HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Bačkog Brega, VIS „Petrus“ iz Bačkog Monoštora, „Trio Antunić“ iz Sombora, Hor „Juvantus kantat“ iz Sombora, Muška pjevačka skupina „Štrosmajer“ iz Strizivojne, Ženska pjevačka skupina „Druge“ iz Strizivojne,

KUD „Čepin“ iz Čepina i predstavnici Matice slovačke „Zokov Gaj“ iz Zokovog Gaja. Program je na veoma duhovit i primeren način vodila poznata televizijska voditeljka HRT-a, Darinka Kralj Siladjev.

Koncertu su, i pored veoma nepogodnih vremenskih uslova, prisustvovali brojni meštani Bačkog Brega, okolnih mesta i Sombora, zvanice ispred lokalnih i pokrajinskih organa samouprave i privrede, zatim Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, gospodin Silvije Jergović, kao i gospodja Ljerka Alajbeg, Konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici, koja se i obratila skupu.

Pre samog koncerta održan je Božićni bazar, a nakon koncerta i svečane večere za učesnike i zvanice, u Domu kulture je održan Božićni bal.

Mr. Jeca Ilić

BOŽIĆNE SVETKOVINE U LEMEŠU

Advent je bogat blagdanima, a blagdani su uvijek prigoda za darivanje. Pa, tako je i HBKUD „Lemeš“ poželjelo nešto pokloniti svojim sugrađanima.

Već tradicionalno, u subotu prije Materica, naše Društvo organizira koncert crkvene glazbe i prigodnu izložbu. Ove godine na koncertu su sudjelovali: VIS „Petrus“ iz Bačkog Monoštora, djevojački zbor „Musika viva“ iz našeg mjesta i crkveni dječji zbor „Rođenja BDM“. Koncert je održan u Domu kulture, a voditeljica programa Marina Knezi prigodnim je recitalom nazočnima čestitala ovaj prigodan dan – dan materica.

U istom prostoru tijekom subote i nedjelje postavljena je i izložba rukotvorina – bijelog i šarenog veza sa božićnim

motivima, što su je priredile žene udruge „Piros rozsa“ iz Bezdana. Za ovu prigodu vrijedne Lemešanke sačinile su i božićnjake koji su bili izloženi i u HKUD „Vladimir Nazor“ u Somboru. Domaćini su goste darivali jabukama – simbolima Materica.

Na inicijativu Mjesnog savjeta 18,19 i 20. prosinca 2009. godine u predvorju Doma kulture organiziran je božićni vašar sa božićnim potrepštinama (med, orasi, jabuke) i rukotvorinama naših žena. Istodobno sva tri ova dana organizirani su i prigodni kulturni sadržaji. HBKUD „Lemeš“ i ME „Nemeth Laszlo“ zajedno su organizirali folklorno veče. Prigodnim recitacijama predstavili su se Marina Knezi i Matyus Akos, a pjesmama djevojački zbor „Musika viva“.

Predsjednik Mjesnog savjeta Aleksandar Vidaković promovirao je novu VEB stranicu sela pod adresom WWW.SVETOZAR-MILETIC.ORG. I čestitao svojim sugrađanima predstojeće blagdane.

Polnoćka je u Lemešu poseban događaj. Na ovu sv. misu idu i oni koji, po pravilu, cijele godine ne idu u crkvu. Misu je predvodio mjesni župnik Antal Egedi. Program su zajednički priredila vjeronaučna djeca na hrvatskom i mađarskom jeziku. Iza mise, pred crkvom, uz čestitke Božića HBKUD „Lemeš“ i Me „Nemeth Lazlo“ odraslima su dijelila kuhano vino, a najmlađima bombone.

Lucia Tošaki r. Knezi

KAPELA U RIĐICI

Kapela na katoličkom groblju u Riđici, kao i samo groblje, godinama je bilo zapušteno i pretežno u korovu. I danas u ušima odjekuje zvuk malog zvona na zvoniku kapele, koje je ispraćalo naše pokojnike. Prestalo je da se čuje negde šezdesetih godina. Od tada je kapela propadala, ostala bez zvona, zvonika, krova i na kraju oronulih zidova i raspeća ispred kapele. Prije nekoliko godina, Mjesna Zajednica finansirala je obnovu kapele. Projektant, arhitekta Mirko Ivšić, sačuvala je od objekta sve što se moglo, obnovio u starom stilu, i dogradio nastrešnicu ispred ulaza. Jedino zvonik nije obnovljen niti su raspeća uklopljena u objekat. Taj nedostatak rešili su sami riđičani. Dobrovoljnim radom sagradili su novi zvonik, pronašli i ugradili zvono, smestili raspeća i sagradili novi pomoćni objekat. Uz to groblje je dobrim delom očišćeno od rastinja i korova.

15. septembra, zvonik i raspeća uz prigodnu svetu misu su posvećena. Svetu Misu služili su svećenici iz Đurića (Mađarska), Telečke, Sombora i Svetozara Miletića. Staro zvono, sa novog zvonika, ponovo se oglasilo svojom poznatom oproštajnom pjesmom.

Svim učesnicima na obnovi groblja i objekata, posebno onima koji su to činili dobrovoljnim radom, i ovaj put se zahvaljujemo. Posebno valja istaći nesebičan rad na organizaciji i izvođenju radova

Tiboru Rabati i Peteru Černjaku, koji su najvećim djelom, sa puno rada i umješnosti, doprineli ovoj obnovi.

Janoš Raduka

HSS I BAČKI HRVATI

U Subotu 22. kolovoza 2009. g u 20 sati, u maloj Sali HKUD-a „Vladimir Nazor“ iz Sombora, održano je predavanje na temu „Hrvatska seljačka stranka u Bačkoj – Političko, Kulturno i Gospodarsko djelovanje“. Predavač je bio Mario Bara koji živi i radi u Zagrebu. Diplomirao je Povjest i Sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Poreklom je iz Stanišića, sebe vidi kao Vojvodanskog Hrvata iako je poreklom iz Dalmacije. Njegova preokupacija je istraživanje mjesne povjesti podunavskih Hrvata.

Unatoč relativno kratkome djelovanju u Bačkoj, Hrvatska seljačka stranka je radom na nacionalnom osvešćivanju ostavila neizbrisiv trag u kolektivnoj memoriji bačkih Hrvata, počeo je predavač. Intenzivno djelovanje HSS-a u Bačkoj počelo je nakon osnivanja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1918. g. Verovatno najstarija organizacija HSS-a osnovana je u Bačkom Monoštoru 1922. g. Tokom 1923. g. osnovane su podružnice u Subotici, Tavankutu, Maloj Bosni, Somboru sa salaškim naselji-

ma, Nenadić, Gradina, Bezdanski Salaši, Matarići, Lugomerci. Stranka je djelovala i na kulturnom planu. Osnivanjem ogranka „Seljačka sloga“ nastojao se pokrenuti kulturno prosvetni rad na sellu, promicanjem seljačke kulture suzbijanjem nepismenosti, osnivanjem knjižnica i čitaonica, poticanjem rada kulturno umetničkih društava, organizovanjem folklornih smotri... Osnovani su ogranci u Tavankutu 1927.g. zatim u Ljutovu Čikeriji, Monoštoru, Baču, Pavlovcu i Beregu.

Kao ekonomsko krilo pokrenuta je „Gospodarska sloga“. Ona je posredovala kod utvrđivanja cena seljačkih proizvoda, nabavne hrane, liječenja stočnih bolesti, podizanje cijena nadnica, nabavke ogreva, likvidacija seljačkih dugova...

Nakon 1950-ih godina stranka potpuno prestaje djelovati, a posljednje akcije u Bačkoj bile su otpor zatvaranju hrvatskih kulturnih i katoličkih društava, završio je mladi povjesničar i sociolog Mario Bara.

Alojzije Firanj

Promocija knjige Antuna Kovača „Na dvoru Pašinog Tune“

U organizaciji KUDH „Bodrog“, u četvrtak 17. rujna 2009. godine, u 19.00 sati u Domu kulture u Bačkom Monoštoru, održana je promocija knjige Antuna Kovača – Pašinog „Na dvoru Pašinog Tune“ u nakladi NIU „Hrvatska riječ“. Dom kulture je tom prilikom bio posebno pripremljen i ukrašen te je sa pjevačkom skupinom KUDH „Bodrog“ i djecom u šokačkoj nošnji pružao izuzetno lijepu sliku brojnim posjetiocima i gostima.

Program je otvorila i vodila predsjednica KUDH „Bodrog“ Marija Turkalj, da bi, nakon nje, direktor NIU „Hrvatska riječ“ Ivan Karan, govorio o ovoj ustanovi, njenim planovima, izdavaštvu, autorovoj knjizi.

Nakon dvije pjesme, koje je izvela pjevačka skupina, najviše o ovoj knjizi govorio je urednik Milovan Miković, koji je i najbolje upoznat sa sadržajem knjige.

Poslije svakog govornika, uslijedile su dvije pjesme pjevačke skupine i dvije autorove pjesme koje su kazivali Marijana Šeremešić, Anita Đipanov, Marija Turkalj i Adam Bešlin – Nova, te troje djece iz dječjeg zbora kojeg vodi Marija Kaplar. Na kraju je govorio i sam autor koji je pročitao sve sponzore ove lijepje knjige i zahvalio im se kao i svima koji su pripremili ovu večer i svim prisutnima. Rekao je i to kako u knjizi ima 83 pjesme koje su podjeljene u jedanaest oblasti, blizu 800 starih šokačkih, već pomalo zaboravljenih riječi, te 26 ilustracija uključujući tu i naslovnu stranicu koje je uredila njegova kćer – akademska slikarica Marija Kovač.

Uspješno promovirana knjiga završila je malom okrijepom gdje je bilo dosta slanah i slatkih peciva i domaćeg i baranjskog vina, te međusobnim druženjem.

Zvonimir Lukač

Poruke naših čitatelja

U pismu što su ga poslali naši čitatelji iz Njemačke, među ostalim stoji „S radošću smo pročitali majstorski složen list (4/2009). Neka vas prati dobro zdravlje i nadalje, te dobre ideje dok uređujete nova izdanja „Miroljuba““.

Julija i Marin iz Ulma

GOJKO ZELJKO

– vrhunski stvaralac i aranžer slastičarskih proizvoda –

Bez pretjerivanja se može navesti da člana našega Društva Gojka Zeljka skoro svi poznaju – bilo osobno ili po njegovim izuzetno vrijednim i lijepim slastičarskim specijalitetima. No, Gojko je, uz to, prepoznatljiv i po svom govoru. Melos tog govora već upućuje na Hercegovinu – njegov rodni kraj i postojbinu njegovih predaka.

Gojko je rođen 8. XII 1935. godine u manjem planinskom selu Crnač općina Široki Brijeg u Hercegovini u siromašnoj poljodjelsko-radničkoj obitelji Marka i Mile, rođene Karačić u kojoj je bilo sedmero djece – dva dječaka i pet djevojčica, među kojima je prvorodenac Gojko.

Varošica Široki Brijeg sa desetak tisuća stanovnika udaljena je od Mostara oko 25 km u pravcu sjeverozapada, a vezana je za rječicu Lišticu. Cijeli ovaj kraj predstavlja prelaznu oblast između hercegovačkog krasa s prevagom neplodnih površina, srednjeg dinarskog područja s pašnjačkim stočarstvom, te nižeg prostora s izmijenjenom mediteranskom klimom u kome uspjeva južno voće i vinova loza. Simbolički rečeno, taj dio Hercegovine u pravom smislu predstavlja zemlju kamena, krša i maslina. No, planinski kraj ovog prostora poznat je i po znatnim naslagama kvalitetnog boksita.

Premda pripada skupini manjih gradova, Široki Brijeg je duhovno, gospodarsko, kulturno, pa i športsko središte zapadne Hercegovine. U njemu je nadaleko čuveni Franjevački samostan s velikom Gimnazijom, tom koljevkom školstva u Hercegovini. Gledano u cijelosti grad je prava riznica kulturno-umjetničkog blaga neprocjenjive vrijednosti gdje se Franjevačka galerija umjetnosti posebno ističe. Dodajmo svemu da je ovdje 1996. godine otvorena i Akademija likovnih umjetnosti Mostarskog sveučilišta.

Agrarna prenaseljenost i visok priraštaj ovog siromašnog stanovništva oduvijek je podsticala iseljavanje pučanstva u druge, nešto pogodnije i bogatije krajeve drugih južnoslavenskih ali i daljih prostora. Nakon drugog svjetskog rata tako je i

obitelj Zeljko, u sklopu tada vršene kolonizacije, 1946. godine dospjela u Beždan.

Svoje osnovno obrazovanje, koje je otpočeo u Širokom Brijegu, Gojko je nastavio u Beždanu, a nakon toga, kao stipendista Sreskog ugostiteljskog poduzeća Sombor, 1949. godine odlazi u Beograd na izučavanje konobarskih i ugostiteljskih poslova. Po uspješnom okončanju ove naobrazbe, 1951. godine se vraće u Sombor i zapošljava u hotelu „Sloboda“, gdje radi približno 5 godina. Potom odlazi u Herceg Novi, Dubrovnik, pa u Mostar, gdje upoznaje i

pušta sinu Vladimiru, snahi Dijani kao i kćeri Valentini.

Kao vrsni poslastičarski stručnjak Gojko je redovito sudjelovao na brojnim takmičenjima ovih ekspanata koja su organizirana u Novom Sadu, Kragujevcu, Vrnjačkoj Banji, na Kopaoniku i drugdje, te postizao vrijedne rezultate i osvajao brojna, priznanja. I danas je poznat po stojim proizvodima ne samo u Somboru, nego i nešto daljim mjestima, posebno po izvrsnim tortama.

Osim savjesnog obavljanja svojih profesionalnih i kućevnih poslova, Gojko je angažiran i u nekoliko udruga: član je Opštinskog udruženja penzionera Sombora, HKUD „Vladimir Nazor“, „Kluba prijatelja“, te DSHV gdje je u dva mandata bio u vrhu stranke.

Kao vrsni slastičar, osobito u izradi ukusnih i dekorativnih torti, Gojko se, uz ostalo, redovito pojavljuje i kao donator

svuju životnu saputnicu Ankicu, rodom iz obližnjeg Kruševa. Njih se dvoje, nakon toga, vraćaju u Beždan gdje Gojko preuzima poslove šefa tamošnje Čarde, a potom, sa svoje dvoje djece 1980. godine dolaze u Sombor te otvaraju vlastitu slastičarnu, jednu od najpoznatijih u ovom gradu. Vežući svoj život i svoju profesiju za ovu multietničku i multikonfesionalnu bačku sredinu, Gojko je još kao učenik lijepo savladao mađarski, a nešto kasnije i njemački jezik. Odlaskom u mirovinu poslove ove uhodane i poznate firme pre-

tihi proizvoda pri vrednijim svečanostima u našem Društvu kao i u sve tri somborske katoličke crkve. Snimke tih njegovih prigodnih poklona „Mirosljub“ je više puta prikazivao svojim čitateljima.

Sa svojom životnom suputnicom Ankicom, Gojko često posjećuje Hercegovinu, tu postojbinu njihovih predaka za koju su i emotivno vezani. Pri tome redovito odlaze i u Medugorje, to čuveno svetište i hodočasničko mjesto.

Matija Danić

„EGIPAT - DAR JE NILA“

Riječi su najstarijeg grčkog historičara Herodota koji je oko 448. godine prije Krista prošao dolinom Nila
II dio

(nastavak iz prethodnog broja)

PUT KAIRO – ALEKSANDRIJA – KAIRO

Put od Kaira do Aleksandrije i obratno od Aleksandrije do Kaira obavljen je autobusom.

U odlasku dužina puta je iznosila oko 210 km, a put je vodio centralnim prostorima ove velike delte. Interesantno je navesti i činjenicu da su i razgranat rječni tok Nila i

željezničke pruge. Za navodnjavanje koriste se dolapi koje pokreću goveda sa vezanim očima. Podrazumijeva se da su za ovu djelatnost bitni gravitacioni kanali. Zahvaljujući klimi, godišnje se ostvaruju 2 – 3 žetve.

U selima, po pravilu, zgrade su male, od naboja su, neoblepljene i bez krova. U njima žive i ljudi i stoka. Na vrhu ovih kuća (bez krova) su krušne peći, golubarnici, a tu se drže i slama, seno, šaša i dr.

svi prateći kanali izdignuti iznad okolnog zemljišta. Po tokovima rijeke, kao i kanalima, plove brojne barke sa jedrima. Cijeli prostor delte je veoma gusto naseljen, a od brojnih naselja posebno vrijedi navesti grad Tantu sa oko 500.000 stanovnika. Cijeli prostor delte se u cijelosti intenzivno obrađuje i dobro navodnjava. Približno 70% poljoprivrednih radova se ručno obavlja. Na njivama se vide grupe ljudi od 20-30 osoba kako ove poslove ručno obrađuju. Žene rade odvojeno od muškaraca. Odvojeno rade i grupe dječaka, koje stariji, često, sa šibom u ruci, nadgledaju. Od usijeva značajniji su: kukuruz, pirinač, pamuk, šećerna trska, pomorandža, duvan i dr. Prirodna vegetacija, prvenstveno razni kaktusi, održani su samo pored puteva i

Golubarnici su često odvojeni, od blata su, te visoki 3-5 metara. Na grobljima grobnice su u obliku kućica i oblepljene blatom, a sahranjivanje se obavlja bez sanduka.

U gradovima su kuće različite, uglavnom bolje no u selima. Tijekom puta uočavani su brojni karavani kamila jer se na pazar i dolazi na kamilama. Značajne izmjene u cjelokupnoj ljudskoj djelatnosti, izgledu prostora i međusobnim odnosima pučanstva vršene su u vrijeme vladavine G. A. Nasera.

U povratku od Sredozemlja ka Kairu put je vodio zapadno od delte ove velike rijeke ali podalje od nje i u cijelosti kroz prostor Libijske pješčane pustinje. Već naznačena maršuta ukazuje da je to jednolična trasa, no za nas vođovane, posebno interesantna.

Po izlasku iz Aleksandrije vegetacija je sve oskudnija, da bi je, postupno, u cijelosti nestalo. Zašlo se u oblast čistog pijeska sa izrazitim dinama. Vjetrovi, što ovdje često duvaju, nose pijesak i talože ga na asfaltnu cestu, te se povremeno mora čistiti. Ponegdje, gdje se pojavila oskudna vegetacija, vide se stada ovaca, koza i kamila. Kuće beduina, tih nomadskih stanovnika pustinje, veoma su rijetke. Kasnije, u srcu pustinje, nema nikakve vegetacije, te ni ljudi, niti njihovih staništa.

Navedenom cestom redak je promet, a putnička vozila su, po pravilu, velika (ševrolet, mercedes i sl.). U prvom dijelu ovoga puta bio je i izvestan broj veštačkih oaza, a ima i dosta vojnih objekata.

Aleksandrija je glavna egipatska luka na obalama Sredozemnog mora kroz koju prolazi oko 75% cjelokupnog egipatskog uvoza, tako i izvoza. Podignuta je u zapadnom dijelu delte Nila, na pješčanom prudu između Sredozemnog mora i jezera Mariut, dovoljno udaljena od poplava i nanosa ove velike rijeke. Uz obale sredozemlja pruža se u dužini od oko 30 km. Grad je još 331. godine prije Krista utemeljio Aleksandar Veliki, te je po njemu dobio i ime.

U doba stare grčke vladavine Aleksandrija je bila glavni grad Egipta, te je tu bilo i središte grčke nauke i kulture. Ovdje je, uz ostalo, bila i najveća knjižnica starog vijeka, osnovana u trećem stoljeću prije Krista (-284.g.) u kojoj je, prema procjeni, bilo između 500.000 i 700.000 svitaka. Danas su u gradu brojne znanstvene i kulturne institucije, među kojima i brojni muzeji.

Vrijedi navesti da je već u vrijeme osnivanja grad kamenim nasipom bio povezan s otokom Faros na kome je još 280 godine prije Krista podignut najstariji poznati pomorski svetonik, jedan od sedam čuda Staroga vijeka.

Prema najnovijim podacima 2008. godine u užem gradskom području Aleksandrije živi 4,250.000 stanovnika, a u širem prostoru čak 4,5 milijuna.

PUT KAIRO – ASUAN

Ovaj put, dug 800 kilometara, pređen je vlakom, a trajao je punih 16 sati. Iz Kaira se pošlo u 18, a u Asuan stiglo narednog dana u 10 sati. Inače, ova međunarodna željeznička pruga povezuje Kairo – glavni grad Egipta, sa Kartumom – glavnim gradom susjednog Sudana, s tim što se u južnom dijelu prijevoz, na manjem rastojanju, vrši brodom.

Za sve sudionike putovanja bio je to interesantan i jedinstven doživljaj. Približno polovina puta vodi s zapadne, a polovina s istočne strane ove velike i, po mnogo čemu, jedinstvene rijeke. S obe strane željezničkih tračnica, a u njihovoj neposrednoj blizini, nalaze se brojni kanali za navodnjavanje. Priroda prostora kroz koji se prolazilo različita je. U njemu se smjenjuju oblasti intenzivno obrađenih površina sa pustinjским prostorima, koji se, često, spuštaju do same rijeke. Egipatska plodna polja najčešće su pod pamukom, rižom i šećernom trskom. U zavisnosti od prirode smjenjuje se i gustina naseljenosti. S jedne strane put vodi kroz gusto naseljene prostore, a s druge strane potpuno prazne. Ljudska staništa su pretežito veoma oskudna – kuće su građene od čerpiča i oblepljene blatom, na kojima su golubarnici, krušne peći i raznovrsne osušene biljke. Razlika je između individualnih kuća u selima od novijih i pretežito jednakih zgrada na pojedinim imanjima.

O uvjetima življenja i životnom standardu velikog dijela pučanstva ovog prostora govori i činjenica što npr. na krovovima

vagona i dizel lokomotiva sjedi po 20-30 bednih putnika.

Ova plodna dolina u cijelosti obiluje brojnim povijesnim spomenicima, osobito na prostoru između Luksora i Asuana.

KULTURNO – POVIJESNE ZNAMENITOSTI GORNJEG EGIPTA

Po dolasku u Asuan, gdje je tada u hladu temperatura iznosila čak 48 stepeni celzijusovih, sudionici su razgledali znamenitosti ovoga grada u kome se nalaze brojni povijesni spomenici, posebno oni uklesani u stijenama njegove okoline.

Vožnja brodicom, po ovom dijelu veličanstvenog toka Nila, nailazi se na brojne i interesantne, a povijesno izuzetno vrijedne spomenike. Poseban dojam je ostavio odlazak na otočnu skupinu Slonova (Elephantine) koja je jedna od najvećih i najljepših u Egiptu, a na kojoj se, uz ostalo, nalazi i prigodan muzej, te stare grobnice i niz vrijednih hramova. Isto je tako dubok dojam ostavilo i razgledanje Botaničkog vrta u kome su skupljene i skladno raspoređene tropske biljke iz cijelog svijeta. Na suprotnoj, lijevoj obali Nila, posjećen je i mauzolej Age Kana.

U ovom prostoru Gornjeg Egipta, a u okolici Asuana se nalazi granit posebnog kvaliteta od koga su građene čuvene egipatske piramide.

Brodom je organiziran i odlazak do asuanskih brana i tamošnjih hidroelektrana. Sudionici su imali rijetku prigodu te pro-

šetali branama ovih veličanstvenih hidrograđevina.

Stara asuanska brana, svojevremeno najveća na svijetu, građena je između 1898 i 1902 godine, a znatno proširena između I i II svjetskog rata. Visoka je 54 m, dugačka

2 km, sa akumulacionim bezenom od 5,5 milijardi m kubnih vode za navodnjavanje. Nova brana, građena između 1959. i 1969. godine, visoka je 120 m, dugačka 5 km, a sadrži 150 milijardi m kubnih vode za navodnjavanje daljih 500 hiljada hektara i 150 hiljada nedovoljno navodnjenih terena. Pored nje je džinovska hidrocentrala godišnjeg kapaciteta od preko 10 milijardi kwh. Jezero je dugačko 500 km, a njime su potopljena i mnoga naselja, pa i čuvena Vadi Halfa. Izgradnjom asuanskih brana obradive površine u Egiptu su povećane za 1/3. Iz potopljenih prostranstava sjeverno od Asuana stanovništvo je preseljeno na nove lokacije.

U jezeru između dvije navedene brane nalazi se više otoka, od kojih je posebno vrijedan i interesantan otok File, svijeto mjesto boginje Izide sa brojnim, njoj posvećenih, hramovima. U pravom smislu on predstavlja istinski dragulj Egipta. Inače, otok je tijekom većeg dijela godine plavljen. I prvi katarakt na Nilu je kod Asuana (prag u rječnom koritu preko kojeg rječna voda pada u slapovima). Uz brojne otoke, tu je i mnoštvo lijepih i interesantnih brzaka.

Nastavak slijedi

Matija Danić

*E*vo nas na početku još jedne godine. Puni smo lijepih želja, nadanja i isčekivanja. Praznici su Eiza nas, ponovo smo u školskim klupama i moramo se prihvatiti naših svakodnevnih zadataka.

U povodu Božićnih i novogodišnjih praznika, učenici koji izučavaju hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture dobili su prigodne darove. Kao i prošle, i ove godine ih je razveselila gospođa Marija Šeremešić ispred udruge „Urbani Šokci“. Ovom prilikom joj se od srca još jednom zahvaljujemo.

Đački zavjet

Tako mi rezala, gumice,
Tako mi olovke, bojice,
Tako mi čitanke, pjesmice,
Tako mi pisanja, učenja,
Tako mi matematike, hrvatskoga,
Tako mi tjelesnoga, engleskoga i
Cijeloga pribora školstoga,
Tako mi jedinice
Imaću petice!
Tako mi knjige,
Tako mi „Đačkoga doba“,
Tako mi sastava
Dok je škole i dok je djaka,
Učitelja i prvaka,
Čuvaću sjećanja moja
Na doba ovo.

Aneta Firanj

PONOĆKA U MOJEM SELU

Oživje selo skriveno tamom.
Posvuda svetla u kućama gore.
Ulicom mala dječica s mamom,
Hodeći žurno, radosno zbore.

K crkvi se mnoštvo vjernika sliva
Srca im radost velika grije
A veo noći blaženstvo skriva
Na njihovim što licima sija.

Prijedoše preko crkvenog praga,
I dokle vani tihi žamor minu,
Pjesma u crvi začu se blaga
Novorođenom Božjem Sinu.

Pjesma koju je 20. XII 2009. godine na Božićnom Koncertu u našem Domu recitirao Luka Lučić, Učenik prvaog razreda.

ZAŠTO HRČEMO I KAKO SE IZBORITI SA TIM?

Dr. Marija Mandić rod. Matarić

Hrkanje obično nije teška tegoba. Ipak, to je veoma neprijatna pojava, koja prati život stotina milijuna spavača i njihovih najbližih širom svijeta, za koju su naučnici ustanovili da može biti i opasno po život te ukazivati na neku tešku bolest. Hrkanje nije samo medicinski problem, već i socijalni. Oni koji hrču u snu ometaju svoje partnere u odmoru te su definitivno neugodni za okolinu. Neki proizvode buku i od 85 decibela, što je jednako buci u prometu, ali ni danas nije jasno, bez obzira na ovu većinu buke, zašto hrkači sebe ne čuju. „Hrkanje može da ubije vezu“, izjavio je liječnik iz njemačkog Udruženja za obolele od „spavačke apnee“, koja predstavlja medicinski izraz za prekid u disanju koji sastaje usled hrkanja.

Statistike pokazuju da u dobi od 30 godina 5% žena i 20% muškaraca hrče. Sa 60 godina taj postotak kod oba spola iznosi između 40 i 50%! Inače računa se da čovjek na leđima prospava 37% svojeg „spavajućeg“ staža, a taj je položaj najgori kod hrkača. Više od polovice djece između jedne i četiri godine povremeno hrče, a 8% od njih hrče svaku noć. Što su stariji povećava se i broj onih koji redovito hrču, s tim da mali dječaci hrču nešto malo češće od djevojčica.

Uzrok hrkanja je vibriranje mekog nepca (gornje zadnje dio svoda usne šupljine) dok pluća napinju da udahnu zrak kroz zapriječene dišne puteve. Naime, u snu popusti napetost svih, pa i mišića mekog nepca i resice, te se oni spuštaju prema jeziku, koji također gubi napetost i pada prema stražnjoj stjenici ždrijela. Tada udahnuti vazduh struji kroz usku „cijev“ i stvara se zvuk kao kad vjetar leprša otvorenim jedrom. To je hrkanje.

Bilo koja bolest ili tvar koja izaziva opuštanje ovih mišića uključujući alkohol,

lijekove poput lijekova za spavanje, lijekova protiv prehlade ili protiv alergije, premečanog ili prevelikog jastuka, položaj spavanja na leđima ili pak gojaznost može izazvati hrkanje. Zaprečenje dišnih putova može biti i posljedica deformacije nosa, deformacija nosne pregrade, nosnih polipa, dok je kod djece čest uzrok hrkanja povećanje adenoida ili krajnika. Pušenje i bilo koje drugo oboljenje koje dovodi do stezanja dišnih putova, poput astme, mogu pogoršati ovu neprijatnu pojavu.

Posljedice. Ako tijekom hrkanja dođe do potpunog zatvaranja dišne cijevi, tada dolazi do opasnog prekida disanja od desetak ili više sekundi. Da se suprotstaviti manjku kisika, srce pojačano radi i podiže se krvni tlak, što poslije niza godina može imati kobne posljedice – srčani ili moždani udar. Zbog učestalog manjka kisika u stanicama u tijeku sna, hrkač se ujutro budio pospan i umoran. Zbog loše opskrbe tijela kisikom dolazi do pada koncentracije, te su tada ove osobe poten-

cijalno opasne u prometu, nedovoljno aktivne na poslu i slično.- znanstvenici čak tvrde da takvi pacijenti nerijetko gube kosu i s vremenom postaju impotentni. A sve od „najobičnijeg“ hrkanja!

Liječenje hrkanja sprovodi se sa tri osnovne metode. Najpopularnija je konzervativna metoda u kojoj pacijent pomaže sam sebi tako što smanji tjelesnu težinu, navečer prije spavanja ne konzumira alkohol i ne uzima lijekove kao što su sedativi i antihistaminici; spava na boku, a ne na leđima; pod glavu stavlja ne previsok

jastuk i bavi se sportom koji jača mišiće vrata. Druga metoda je korišćenje raznih pomagala kao što su naprave za držanje jezika. Ortodontski aparati koji drže čvrsto donju čeljust te maska ili zračna udloga koja održava dišni put otvorenim tako da održava pritisak zraka. Treći je način kirurški zahvat koji se pokazao veoma uspešnim u slučajevima kada je osnovni uzrok hrkanja neka prepreka u nosu, iskrivljena nosna pregrada, povećani krajnici...

MALA ŠKOLA DIPLOMACIJE

Napomena: Autor ovih redaka objavio je članak istog naslova ali nešto drugih sadržaja u „Miroljubu“ broj 1/2006. stranica 19).

Diplomacija je, prije svega, oblik državne djelatnosti usmjerene na odnose s drugim zemljama i međunarodnim sudionicima. Isti pojam označava i cjelokupnu državnu strukturu koja služi za predstavljanje vlastite zemlje u svijetu i za održavanje službenih odnosa s drugim subjektima međunarodnih odnosa. Sastavni su dijelovi te strukture gotovo u svakoj zemlji, ministarstvo vanjskih poslova te diplomatsko-konzularna predstavništva.

Diplomacija u subjektivnom smislu označava sposobnost, znanje, vještinu, metodu komuniciranja, održavanje

međunarodnih odnosa, pregovaranja, rješavanja konfliktnih situacija. To su karakteristike koje treba posjedovati diplomata, odnosno osoba čija je profesija, karijera odnosno struka, predstavljanje države u međunarodnim odnosima. Profesija kojoj se bave diplomati naziva se diplomacija.

Diplomacija je i znanost koja proučava i podučava o relevantnim pitanjima u međunarodnim odnosima i vođenju vanjske politike. Kao znanost ona je kompilacija raznih znanstvenih područja, prije svega politike, ali i povijesti, zemljopisa, prava, ekonomije i drugih.

Riječ „Diplomacija“ potječe od grčke riječi diploma, koja je prvotno značila i označavala dvostruko presavijenu ispravu koja je služila kao dokaz završenog

studija. Kasnije je riječ poprimila druga šira značenja a označavala je službene dokumente – sporazume vladara.

Uz diplomatsku aktivnost hrvatske diplomacije na bazi iznetoga, a i drugih elemenata, Sombor kao bački srednjoeuropski grad postao je i diplomatski grad. Još jedna važna napomena, a to je da je grad Sombor, doprineo da prvi ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske postane g. dr. Zdenkko Škrabalo, rođeni Somborac.

Današnji i aktualni ministar vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske je Gordan Jandroković, rođen 2. kolovoza 1967. g. u Bjelovaru. Završio je Fakultet političkih znanosti i fakultet Građevinskih znanosti u Zagrebu.

Stipan Pekanović, odvjetnik

PRVI HRVATSKI TEKST NAPISAN LATINICOM

Davne 1345.g. u gradu Zadru, nastao je prvi tekst na hrvatskom jeziku pisan latinicom! Riječ je o pravilniku o primanju časnih sestara u tadašnji dominikanski red s naslovom: „Red i zakon odprimljenja na dil dobroga činjenja sestara naših reda svetoga odca našega Dominika“.

Taj najstariji poznati hrvatski spomenik pisan latinicom objavio je 1869 jedan od najpoznatijih hrvatskih slavista Vatroslav Jagić, prema prijepisu Zadranina Iva Berčića. Original pravilnika pronađen je 1916.g. u samostanu franjevac trećeredaca u Glavotoku na otoku Krku, gde ga je otkrio svećenik Vinko Premuda. Radi se o kraćem tekstu od 62 retka pisanom gotičkom minuskulom, koja je u to vrijeme bila jako uvriježena, a sadrži pravila o primanju sestara u red sv. Dominika, o njihovu ponašanju u samostanu te međusobnim odnosima.

S obzirom na činjenicu da je na ovim područjima prevladavala dugo vremena glagoljica, pojava latinice u tekstovima na hrvatskom jeziku golemo je povijesno i kulturno značenje. Glagoljica je u Hrvatskoj bila nazočna još iz vremena Ćirila i Metodja, a 925 godine, na Crkvenom saboru u Splitu glagoljica se spominje kao gotova činjenica, što znači i da je prihvaćena mnogo prije. Kažimo usput da je prvi cjeloviti tekst na glagoljici, bšćanska ploča o kojoj je list Miroljub pisao nastao oko 1100 godine.

Original Zadarskog pravilnika ženskog dominikanskog reda, toga prvoga hrvatskog spomenika pisanog latinicom, čuva se danas u franjevac trećeredaca u njihovom samostanu na zagrebačkom Ksaveru.

Stipan Pekanović advokat

MEĐUSOBNA POVEZANOST

TRADICIJA – SAVREMENOST

HKUD „Vladimir Nazor“ neguje tradiciju Hrvatskog naroda. Tradicionalni i savremeni život su veoma različiti pa se pitamo dokle treba negovati stare običaje i da li je to potrebno. I postoji jedna nemačka misao koja kaže da običaje treba negovati sve dok ne vuku čoveka nazad.

Što je zapravo tradicija

Tradicija je skup materijalnih, tehničkih i duhovnih znanja i dostignuća, te vrednosti i obrazaca ponašanja. Prenosi se usmenim putem kontinuirano na njoj počiva identitet jedne kulture. Ona obu-

hvatta mišljenje i praksu i prihvaćena je od onih kojima pripada. Običaj je jedan deo iz tradicije.

Kakav je savremen čovek

Savremen čovek treba da je kulturni i obrazovan koliko želi ili koliko mu finansije dozvoljavaju. Da bi bio savremen treba izvući maksimum iz sebe. Da misli na svoju budućnost, ali i da je svestan da prolazi vreme. Da je svaki minut budućnost koju treba iskoristiti. Treba živeti voleti ljude prirodu i svoje bližnje. Čovek stvorenih shvatanja, da mu ne smetaju drugi i da prihvata ljude kakvi jesu.

Upoređujući ova dva pojma možemo se pitati što je to novo kod suvremenog čoveka. Čini se da je to svežina koju ima čovek slobodne misli, da nije stereotip iz prošlosti. Da je on o toj stvari razmislio i došao do sopstvenog zaključka. On je uočio greške u prošlosti i odbacio ih, a svojom kritičkom mišlju prihvatio nove uslove koje je donelo vreme.

Tradicija je riznica nacionalnog, verskog i kulturnog identiteta jednog naroda. I sigurno je da je treba čuvati kao najveće blago. Treba sačuvati njen duh ali i stalno prečišćavati i prilagođavati suvremenom čoveku i načinu života.

Alojzije Firanj

BISKUPI U BAČKOM MONOŠTORU DO DRUGOG SVETSKOG RATA

Za vreme Austro-Ugarske u Bačkom Monoštoru nije bilo stalnog biskopa. Poznato je da su u 1908 godini u selu održana 23 predavanja i da su neka od njih bila popraćena „Živim slikama“. Prvi biskop koji je u selu non-stop radio šest meseci pominje se u 1922 godini. Za njega se kaže da je imao staru kinoaparaturu i da su filmovi donošeni iz Sombora.

U 1923 godini u selo je naišao putujući bioskop koji je držao Kerim Rataj. Opštinsko poglavarstvo je pismeno preporučilo mesnoj osnovnoj školi da „uputi“ učenike na filmske predstave.

U 1928 godini u mestu je radilo dva stalna bioskopa. Jedan od njih bio je u kafani Mihalja Miše Elgeca. Posao kinoaparatera je besplatno obavljao bravar Jene Knoblauch a bioskop je imao 220 sedišta. Drugi je bio u Glavnoj ulici broj 25 a radio je od juna 1928 godine, na osnovu obrtnice Sreskog načelstva u Apatinu broj 515/adm. A prestao je sa radom 3 aprila 1932 godine. Radio je pod imenom „Balkan“ a njega je vodio Anton Šengili i drugovi, dok je vlasnik bio majstor Urbanovski. U prvo vreme je Anton Šengili bio i kinoaparater iako za to nije imao položen ispit a izvesno vreme kinoaparater je bio i Janoš Prišing. Dozvolom Sreskog načelstva broj 6099 od 22 oktobra 1939 godine bioskop je adaptiran. Oba bioskopa

prikazivala su samo neme filmove kompanije Metro-Goldwin. To je bilo vreme velike ekonomske krize, koja je imala svoj uticaj i na stanje ekonomskih odnosa u selu.

Trgovac Nikola Bešlin bio je vlasnik bioskopa koji je radio od 1931 godine. U prizemlju zgrade se nalazila bioskopska sala i kabina a na spratu je bio stan. Sala je imala tri ulaza-izlaza kao i posebna sedišta. Za vreme predstave pušenje je bilo zabranjeno a na predstavama su dežurala po dva vatrogasca, jer su filmske trake tada bile lako zapaljive. U Sali je bila velika gvozdena peć radi zagrevanja. Daljoj higijeni doprinio je veliki ventilator na plafonu.

U 1940 godini pored Nikole Bešlina bioskop je imao i Anton Dajč. Oba su se oslanjali na agregate kao izvora snage jer selo nije bilo elektrificirano. Bioskop Antona Dajča imao je januara 1941 godine 15 predstava, februara 1941 godine 16 marta 1941 godine samo pet filmskih predstava, verovatno zbog početka poljoprivrednih radova.

Januara 1941 godine u apatinskom srezu radili su bioskopi u sledećim mestima: Apatin, Bački Monoštor, Bogojevo, Doroslovo, Prigrevica, Kupusina, Svilojevo, Sonta i Stapar. O bioskopima između dva svetska rata brinula je Državna filmska centrala pri Ministarstvu unutrašnjih poslova u Beogradu.

Ivan Kovač

JOŠ O BUNJEVAČKOJ KEMIJI

U ovom članku nastavljamo popis starih kemijskih riječi u govoru bačkih Bunjevaca. Kako što smo i prije objasnili, budući da su se u ranijim vremenima Bunjevci pretežno bavila ratarstvom i stočarstvom, živjeli na salašima i u selima, i nisu bili previše školovani, u njihovom govoru bilo je malo riječi koji imaju sveze s kemijom. Zanimaju nas „kemijske“ riječi koje su bile u uporabi prije pedeset i više godina, a koje nam ponešto kažu o uvjetima pod kojim su živjeli i radili naši preci. Mnoge od tih riječi se danas više ne čuju u govoru, a njihovo značenje blijedi u magli zaborava. Neka ovaj članak pomogne da se na njih podsjetimo.

Osvjetljenje

U staro vrijeme noću su u kućama za osvjetljavanje koristili sviće (svijeće) koje su se pravile od voska, koji su proizvodio u voštari. Bio je to pčelinji vosak, tvar od koga pčele grade saće. (Danas se svijeće uglavnom prave od voska koji se industrijski dobiva preradom nafte.) Postojale su i lojanice ili lojenice, svijeće koje su se pravile od loja.

U XIX stoljeću za osvjetljavanje su počeli koristiti lampaše, u kojima je gorio petrolej ili petrolin ili gas. Dakle, bili su to petrolinski lampaši. Postojala je i svjetiljka zvana karbitna lampa. Karbit (točnije: karbid) je spoj kalcija u ugljika, koji s vodom daje plin acetilen. U karbitnu lampu se stavljao karbid, dodavala mala količina vode, a iz jedne cjevčice izlazio bi plin koji zapaljen gori svijetlim plamenom.

Mnogo kasnije uvedena je lektirka, što nije tema za kemičara.

Sapun

Jedno od najstarijih sredstava za pranje bio je lug ili lukšija ili lušija, otopina dobivena kuhanjem pepela u vodi (koja sadrži najviše kalij-karbonata). Lugom su prali (izlužavali) kuhinjsko posuđe. Lug je služio i za proizvodnju sapuna.

Sapun u staro vrijeme nisu kupovali nego su ga pravili kod kuće. To se zvalo kuhati

sapun i obično se radilo jednom godišnje. Tjekom cijele godine sakupljali su se razni masni otpatci (na primjer, užegla slanina). Te masnoće su se onda kuhale u katlanki (velikom kotlu), u avliji (dvorištu). Dodavao se ili lug ili (u novije vrijeme) kaustika ili masno soda ili soda kaustika, a to je natrij-hidroksid, koji se kupovao u prodavaonici. Sapun su kuhale sapundžije, osobe, najčešće ženskog spola, koje su znale kako se to radi. Kvalitetniji je bio bili sapun, a manje kvalitetan crni sapun. Tetka pisca ovih redova znala je kuhati sapun, i to je radila sve do šezdesetih godina prošlog stoljeća. Bilo bi zanimljivo znati da li itko danas još kuha sapun.

Boje

Za bijeljenje rublja koristili su bililo, a također i modriilo ili plavilo ili veš plav. Pri pranju su koristili i štirku ili štirak ili škrobilo (škrob), koje su žene same pravile od krumpira.

Žene i djevojke su kosu i obrve mazale crnom bojom zvanom garavilo, dok crnež ili crnilo označavaju prljavo rublje. Za farbanje crvenom bojom, naročito za bojenje uskršnjih jaja, koristilo se varzilo, tvar koja se bavila iz jednog brazislkog drveta.

Za bojenje zidova u vapno su dodavali razne farbe koje su se kupovale u farbari, pa se zidovi kuća krečili a zidovi u sobama molovali. To je radio farbar ili moler (ličilac), a njegov posao se zvao moleraj. Inače u farbari su se nabavljale i druge kemikalije, na primjer masna soda. Pomenimo i to da je farbač vrsta čvrste tkanine, pogodna za izradu radnih odijela.

Podmazivanje

Za podmazivanje kotača na kolima koristio se kolomaz ili mazivo ili kenjača. To je gusta tamna masa koja se dobiva preradom katrana. Finiji metalni predmeti, na primjer šarke na vratima, podmazivali su olajom, a to je laneno ulje. Katran ili katanj su koristili za premazivanje drvenih predmeta, posebno onih koji su izloženi kiši i snijegu, da bi ih sačuvali od truljenja. Finiji drveni predmeti, na primjer

kućna vrata ili dijelovi pokućstva, mazali su se firmajsom ili firmisom. Inače, mazalo je mast za lice, pomada, dok je mazačica zidarska žlica.

Još neki kemijski proizvodi

Boks ili viks je laštilo za kožu, naročito za čizme. Ragastov je ljepilo. Kvas ili grma je kvasac. Mastilo je drugo ime za mast, masnoću, a ista riječ označava i tintu.

I ovoga puta mi je glavni izvor bio „Rječnik govora bačkih Hrvata“ Ante Sekulića (Zagreb, 2005), a što sam umio, dodao sam i iz vlastitog sjećanja. Za sve ispravke i dopune bit ću zahvalan.

Ivan Gutman

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje).
List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“,
25000 Sombor, Venac Radomira
Putnika 26, tel. 025/38-173; fax:
025/26-019.

Nakladnik: Novinsko-izdavačka
ustanova „Hrvatska riječ“, Trg
cara Jovana Nenada 15/II, 24000
Subotica

tel/fax: 024/553-355

hrvatskarijec@tippnet.rs

www.hrvatskarijec.rs

Za nakladnika: Ivan Karan

Urednik Nakladničke djelatnosti NIU „Hrvatska riječ“: Milovan Miković

Uredništvo: mr. Matija Đanić, glavni i odgovorni urednik lista, Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika, te članovi Zoran Čota, Alojzije Firanj, Antun Kovač, Josip Pekanović, Šima Raič, Pavle Matarić, Monika Vekonj, Klara Šolaja-Karas i Zlatko Gorjanac.

Lektorica: Katarina Vasiljčuk

Tehnički urednik: Thomas Šujić

Prijelom teksta: Jelena Ademi

Urednik fotografije: Zoran V. Šimokov
List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

Tisak: „Rotografika“ doo Subotica

E-mail: vnazor@sbb.co.yu

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900 primjeraka

Vjenčane slike naših Bunjevaca i Šokaca

PERO MATARIĆ
rođen 1892. g. u Somboru

STANA STRLIĆ
rođena 1897. g. u Somboru

VJENČANI 1922. g.

MATA KOVAČ (PAŠIN)
rođen 10.08.1912. g. u B. Monoštoru

MARIJA PAŠIĆ (GABRINA)
rođena 1918. g. u B. Monoštoru

VJENČANI 1938. g.

AKSIOMI

- NE SPAVAJU SVI KOJI GRČU
- AKO MORAŠ LAGATI, BUDI KRATAK
- USTA I NOVČANIK OTVARAJ OPREZNO
- HILJADU PRIJATELJA NIJE DOVOLJNO, JEDAN NEPRIJATELJ JESTE
- KADA SI BESAN, ZATVORI USTA, A OTVORI OČI
- ŽENA, VETAR I SREĆA MIJENJAJU SE BRZO
- POSLIJE RATA MNOGI SE PREDSTAVLJAJU KAO HEROJI
- POBJEDE SU UVIJEK PRIVREMENE, KAO I PORAZI

ODABRAO M.Đ.

STANISLAW JERZY LEC

- Nepismeni moraju da diktiraju.
- Poslije gubitka zuba, navodno je veća sloboda jezika.
- Savest je imao čistu. Neupotrebljavanu.
- Samo ljudi zdrave pameti mogu da polude.
- Teško je ići dignuta čela i ne dizati nos.

VICEVI I ŠALE

- Muž se žali ženi da je poskupio benzin, a žena će njemu: „Pa što to tebi smeta, ti i onako nemaš auto?“ „Pa u pravu si, nemam auto ali imam upaljač“.
- Sudarili se muškarac i žena automobilima i obadvoje, misleći da su u pravu, iziđoše iz auta i muškarac, onako ljutito, prvi vikne na ženu: „Pa dobro ženo, kako Vi to vozite, da li ste vi uopšte polagali vozački ispit?“, a žena će njemu, još ljuće: „Pa da znate da jesam, i to sigurno više puta nego Vi“!
- Razgovaraju dvije plavuše i prva veli: „eh, draga moja, ja ti se neću udati dok ne napunim trideset godina“!, a ona druga, ko iz topa, odgovori prvoj: „A ja neću napuniti trideset godina dok se ne udam“!
- Ciganka tužila cigu da se švalera i, na sudu, sudija pita cigu: „Cigo, zašto ti vijaš žene?, a ciga će sudiji: „Gosn sudijo, ja gi ne vijam, ja gi dovodim a žena gi vija!“.

Odabrao Antun Kovač

O USPEHU

Svaki poduhvat koji poduzimamo u životu mi želimo da uspije. Pročitajmo neke savete kako možemo uspeti.

Niko se ne diže tako visoko kao onaj koji zna kuda ide.

Ko nezna u koju luku plovi, njemu nijedan vetar nije povoljan.

Ako imaš cilj, naći ćeš i put.

Gde je trud tu je i uspeha.

Pre uspeha Bogovi odrediše da se čovek oznoji. Iz najsitnijeg semena niču krupne stvari

Budućnost pripada uspešnima

Kad okleva većina, ti koristi smeo tren razboritost i hitrina, plemenitom nose plen.

Srebrna ruka koja teče, a zlatna koja sačuva

Lakše je zaraditi nego sačuvati.

BEĆARCI

Alaj volim curu umiljatu,
Kad joj zveče dukati na vratu.

Dika moli a cura davoli,
On obleće a ona ga neće.

Došo dika i sinoć je bio,
nije valjda nešto naumijo.

VICEVI

Lalo veruješ li u ljubav na prvi pogled.

Dabome odgovori lala.

Zar misliš da bi se oženio Sosom da sam je dvaput pogledo.

Kaže Sosa Lali. Idem ja kod komšinice na pet minuta, a ti promešaj ručak na svako pola sata.

Alojzije Firanj

BEĆARCI

Mila majko kupi mi banderu,
Da izlemam onog moga keru.

Volijo bi da oženim curu,
Koja može trpit pijanduru.

Alaj sam se rakije našiko,
Do kuće me nije pozno niko.

Idem šorom, blato do kolina,
Alaj sam se oždero od vina.

Idem kući i smrdim na pivo,
Posle piva pijo sam sve živo.

Složni smo ko rogovi u džaku,
Svađamo se po cilom sokaku.

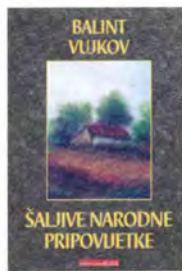

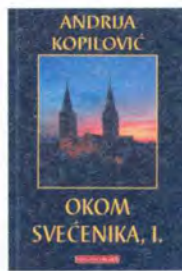
300 dinara

400 dinara

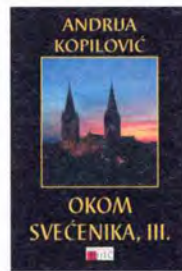
400 dinara

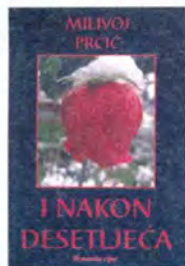
400 dinara

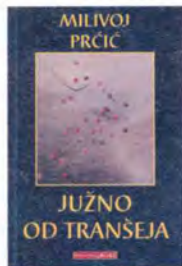
400 dinara

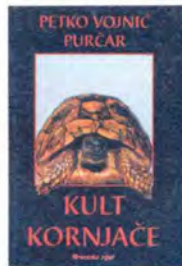
400 dinara

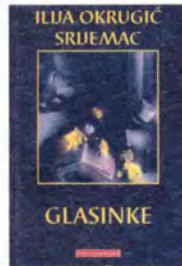
200 dinara

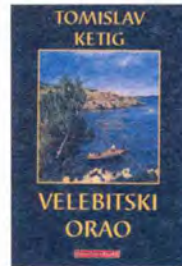
300 dinara

200 dinara

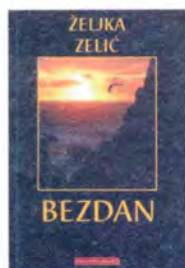
300 dinara

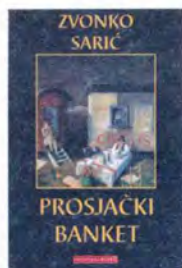
300 dinara

200 dinara

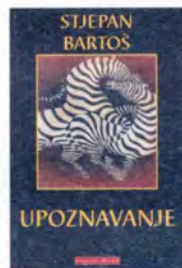
300 dinara

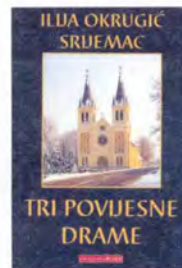
300 dinara

300 dinara

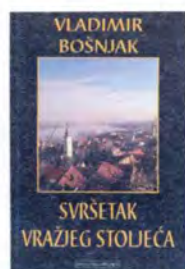
300 dinara

500 dinara

300 dinara

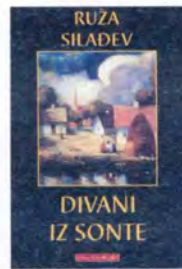
300 dinara

400 dinara

400 dinara

400 dinara

300 dinara

400 dinara

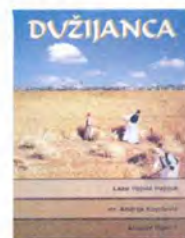
400 dinara

500 dinara

450 dinara

2500 dinara

500 dinara

Naručite knjigu!

Dostava preporučenom poštom, plaćanje poštaru po primitku.

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Pošanski broj, mjesto i država: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovim neopozivo naručujem:

1. _____, komada _____
2. _____, komada _____
3. _____, komada _____
4. _____, komada _____
5. _____, komada _____
6. Komplet knjiga s popustom 20% UKUPNO: 9.880,00

Vlastoručni potpis: _____

73. obljetnica

Božićne radosti

